

Vita Veselko

Filozofska fakulteta, Univerza v Ljubljani
Slovenija
vita.veselko@ff.uni-lj.si

UDK 811.134.2'243'367.52

DOI: 10.4312/vestnik.15.99-115

Izvirni znanstveni članek

O AKTUALNOSTNOČLENITVENIH IN DISKURZIVNIH VIDIKIH V ŠPANŠČINI KOT TUJEM JEZIKU: ANALIZA RABE OSEBKA V GOVORU SLOVENSkih ŠTUDENTOV ŠPANŠČINE

1 UVOD

Pragmatična zmožnost je eden temeljnih ciljev učenja vsakega tujega jezika, saj učenec omogoča, da rabe jezikovnih sredstev ustrezno prilagodi vsakokratni sporočanjejski situaciji in se tako približa pristnosti naravnega govorca. Med pragmatične se uvršča tudi diskurzna zmožnost, ki med drugim zajema sposobnost tvorjenja besedil v skladu z načelom perečnosti ali aktualnosti. Členitev po aktualnosti ali informacijska struktura povedi je eden bistvenih vidikov rabe jezika, saj jasno odraža tako pragmatično-diskurzivne spretnosti, s katerimi govorec pokaže sposobnost udejanjanja lastnega sporočanjejskega namena, »branja« sogovorčevih potreb in sporočanjejske situacije ter prilagajanja tem dejavnikom, kot raven jezikovne zmožnosti – izraža se namreč ravno prek različnih jezikovnih mehanizmov. Prav zato ima velik potencial tudi kot kriterij opredeljevanja in določanja ravni znanja tujega jezika.

V španščini je ustreznost rabe različnih aktualnostnočlenitvenih vzorcev toliko pomembnejša, saj predvsem na skladijski ravni razpolaga s še posebej veliko različnimi izraznimi sredstvi (Jiménez-Fernández 2021: 10). Kljub temu so v didaktičnih gradivih bodisi zelo redko obravnavana bodisi se obravnava osredotoča predvsem ali izključno na slovnične vidike struktur, ne pa na diskurzivne vrednosti in širše pragmatične vloge, kar med drugim izpostavi tudi Alonso Belmonte (2010: 11, 13). Da bi prispevali k bolj sistematični obravnavi in predvsem k pragmatično usmerjenemu poučevanju teh sredstev v španščini kot tujem jeziku, se v pričujočem prispevku posvečamo aktualnostnočlenitvenim in diskurzivnim vidikom rabe osebka v predglagolskem položaju, in sicer v govoru slovenskih študentov španščine. Kot povzema Silva-Corvalán (2003: 849), je v španščini izraz ali izpust osebka še posebej pogojen prav z diskurzivnimi dejavniki, zato jasno odraža govorcevo diskurzno in pragmatično zmožnost.

V prispevku najprej na kratko predstavimo temeljne aktualnostnočlenitvene in diskurzivne vidike rabe osebka v španščini in opredelimo mesto, ki jim ga namenljajo didaktične smernice in gradiva, nato pa se osredotočimo na pregled najbolj zastopanih načinov rabe izpuščenega in izraženega osebka pri slovenskih študentih španščine. Podrobna analiza trenutnega stanja je namreč prvi korak k prepoznavanju učnih potreb in blaženju trenutnih pomanjkljivosti v pridobivanju in razvijanju pragmatične zmožnosti. V ta namen smo analizirali korpus govornega diskurza, ki se gradi v okviru mednarodnega projekta *PRACOMUL (Pragmatic competence from a multilingual perspective)*,¹ ki z virtualno platformo omogoča govorno interakcijo med učenci španščine z različnimi maternimi jeziki in tako skupaj z učnimi moduli stremi k spodbujanju razvoja pragmatične zmožnosti.

2 OSREDNJI AKTUALNOSTNOČLENITVENI IN DISKURZIVNI VIDIKI RABE OSEBKA V ŠPANŠČINI

Španščina sodi med jezike, ki so posebej nagnjeni k izpustu osebka. Zaradi širokih preigibalnih zmožnosti glagola so končniška obrazila namreč navadno dovolj povedna, da lahko sogovorec osebek brez težav razloči tudi v primeru izpusta (RAE 2009: 2547). Čeprav o izrazu ali izpustu navadno govorimo kot o izbirni možnosti, je izbirnost omejena le na strogo jezikovno raven. V rabi namreč ne izraz ne izpust nista naključna, temveč sta pogojena predvsem z različnimi pragmatično-diskurzivnimi dejavniki, hkrati pa lahko prav zaradi slovnične izbirnosti sprožita pomembne sporočanje učinkine (Leonetti 2009: 7; Aijón Oliva, Serrano 2010: 7). K težnji po izpustu zagotovo odločilno prispeva dejstvo, da se španščina uvršča med jezike z nezaznamovanim besednim redom SVO [osebek > glagol > predmet], ki osebek sistematično umešča na začetek stavka (Leonetti 2017: 887). Z aktualnostnočlenitvenega vidika, ki v nezaznamovani stavi izhodišče ali temo uvršča pred jedro ali remo,² predglagolski osebek tako navadno nosi dano ali znano informacijo in je zaradi svoje tematske narave posledično še posebej podvržen izpustu (RAE 2009: 2966, 2984).

Tovrstna težnja je izrazita predvsem pri osebnih zaimkih (Fernández Soriano 1999: 1224). Ti so namreč v luči anaforične dostopnosti ali eksoforične prisotnosti nosnika že s kognitivnega vidika pogosto inherentno dani ali znani, zato izpust na diskurzivni ravni prispeva predvsem k enovitosti tematske niti in s tem h kohezivnosti besedila (Brown,

1 Evropski projekt KA2 *PRACOMUL, Pragmatic competence from a multilingual perspective*, 2020-1-BE-02-KA203-074742, pri katerem sodeluje konzorcij štirih univerz: Vrije Universiteit Brussel, Univerze v Ljubljani, Universidad de Sevilla in Università degli Studi di Palermo, sofinancira program Erasmus+ Evropske Unije.

2 Podobno kot RAE (Real Academia Española [Španska kraljeva akademija] 2009: 2963) temo in remo v prispevku razumemo kot informacijski vlogi, ki v stavku nosita prva dano in druga novo informacijo, pri čemer lahko danost in novost opredelimo zgolj v kontekstu, tj. v relativnem diskurzivnem prispevku posameznih stavčnih členov. Stavčno temo poleg tega, kot med drugim Fernández Lorences (2010: 44–45) ali Villalba (2019: 47), razlikujemo od diskurzivne teme, ki opredeljuje tisto, o čemer govori določeno sporočilo ali izmenjava.

Yule 1993: 171; Leonetti 2009: 8; Hidalgo Downing 2019: 79). Tako vlogo izpusta osebkaja je mogoče opazovati v primeru (1):

- (1) **Graham Norton** es una de las caras más conocidas de Eurovisión. Desde 2009 **Ø** comenta el festival para el Reino Unido. Además, **Ø** presenta uno de los programas con más éxito de la BBC, *The Graham Norton Show*. **Ø** Fue también el presentador, junto con la sueca Petra Mede, de la gala del 60º aniversario de Eurovisión. *El Mundo*, 13. 5. 2023

Izpust osebkaja v tem primeru zagotavlja, da se vse informacije pripišejo enemu natosniku, s čimer se utrjuje tako njegov tematski status kot tematska podlaga danega izseka, kar posledično omogoča tudi lažje razumevanje in usvajanje vseh novih informacij, ki so mu pripisane v besedilu.

Prisotnost izraženega osebkaja, bodisi kot zaimkaja bodisi v obliki samostalniške besedne zveze, v španščini v nasprotju z izpustom navadno obravnavamo kot zaznamovano možnost, ki je pretežno prav tako pogojena z aktualnostnočlenitvenimi dejavniki (Luján 1999: 1280; Silva-Corvalán 2001: 154; Aijón Oliva, Serrano 2010: 9). Navadno se pred glagolom osebek izrazi, kadar vzpostavi izhodišče ali temo, kar počne tudi prva samostalniška besedna zveza v (1), pozornost preusmeri k novi temi (2), ima kot tema kontrastivno vrednost (3) ali nosi poseben poudarek (4) (Silva-Corvalán 2001: 154; Leonetti 2009: 8; RAE 2009: 2984):

- (2) En 1981, **España** estaba para bromas. **El guion de Galopa y corta el viento** no lo era, pero chocó por su temática con todo tipo de oposiciones. *El País*, 17. 3. 2022
- (3) **Yo** tenía un chihuahua y **mis padres** tenían un yorkshire. *20minutos*, 7. 11. 2022
- (4) **¿Ellos disimulan más?**
Nosotras también disimulamos, pero sentimos más culpa, pedimos más perdón, nos exigimos más. *La Vanguardia*, 23. 4. 2023

V primeru (2) s spremembo osebkaja glede na sobesedilo uvedemo novo stavčno (in hkrati osrednjo diskurzivno) temo, s čimer preusmerimo tematsko in diskurzivno nit besedila, česar brez izraženega osebkaja ne bi mogli storiti. V povedih kot (3) nobenega osebkaja prav zaradi kontrastivne vrednosti ne moremo izpustiti, izraz je namreč bistven za vzpostavitev enakega odnosa tudi med pripadajočima novima informacijama, pa tudi za to, da lahko govorec posledično jasno izrazi, kdo je imel katero pasmo psa. Tudi v primeru (4), ki vsebuje poudarjalni prislov *también* [tudi], mora osebek ostati izražen, če želi govorka³ okrečiti njegov doprinos k sporočilu. Govorka tako poudari, da tudi ženske

3 V članku uporabljamo nevtralne izraze v moškem slovničnem spolu, razen če je iz primera jasno razvidno, da gre za osebo ženskega spola.

prikrivajo (da imajo sindrom prevaranta), s čimer delno natančneje izrazi sogovorčevo predpostavko, da so k prikrivanju bolj nagnjeni moški.

Čeprav lahko na rabo osebka pred glagolom v španščini vplivajo tudi drugi dejavniki⁴, je temeljni kriterij za izraz ali izpust prav členitev po aktualnosti ali informacijska struktura povedi, ki tvori širše diskurzivne vzorce. Posledično gre kljub morebitni navidezni nepomembnosti za bistven vidik ustrezne rabe jezika in s tem za pomemben odraz govorceve diskurzne in širše pragmatične zmožnosti.

3 OBRAVNAVA OSEBKA V DIDAKTIČNIH SMERNICAH IN GRADIVIH ZA POUČEVANJE IN UČENJE ŠPANŠČINE KOT TUJEGA JEZIKA

Smernice za poučevanje tujih jezikov členitvi po aktualnosti navadno namenjajo razmeroma malo prostora ali se osredotočajo predvsem na strukturne vidike sredstev, skozi katera se izraža. *SEJO* (*Skupni evropski jezikovni okvir* 2011: 146, 147), na primer, k diskurzni zmožnosti sicer prišteva »poznavanje in sposobnost razvrščanja stavkov in njihovih sestavnih delov in zmožnost oblikovanja stavkov« tudi na podlagi »teme« in »glavne misli«, »glavnih dejstev« in »novosti« ter strukturiranja teme in doda zmožnost prilagajanja sogovorniku in sporočanju situaciji, vendar členitve po aktualnosti poimensko nikoli izrecno ne navede, ne opredeli, kako razume osnovne pojme, kar bi bilo zaradi njihove terminološke inflacije še posebej smotrno, in ne omeni pripadajočih diskurzivnih vrednosti. *PCIC* (*Plan curricular del Instituto Cervantes [Učni načrt Instituta Cervantes]* 2006), ki na osnovi danih usmeritev predlaga konkretne smernice za poučevanje španščine kot tujega jezika, aktualnostnočlenitvene vidike sicer obravnava podrobneje, in sicer predvsem v razdelkih *Gramática* [*Slovnica*] in *Tácticas y estrategias pragmáticas* [*Pragmatične strategije in taktike*], vendar temeljnih pojmov ne opredeli jasno, osredotoča pa se predvsem na jezikovno plat pripadajočih izraznih sredstev. Informacijsko jih opredeli ohlapno in le na osnovni ravni, diskurzivnih vrednosti pa sploh ne določi, kar lahko delno pripišemo dejstvu, da določena informacijska izrazna sredstva, med drugim nekateri mehanizmi za izražanje teme in nekateri poudarjalni postopki, niti v drugi strokovni niti v znanstveni literaturi še niso bila celostno obravnavana.

Kar se tiče aktualnostnočlenitveno pogojene rabe osebka,⁵ *PCIC* (2006) že na ravni A1 opredeli, da osebni zaimek v tem primeru zaradi tematskega odnosa s povedkom navadno izpustimo, s čimer prispevamo k vzdrževanju nosilca in diskurzivne niti,

4 Med drugimi dejavniki *DPD* (*Diccionario panhispánico de dudas* 2005: s. v. *pronombres personales tónicos*) omenja na primer potrebo po jasnosti končniškega obrazila, kadar samo ne omogoča razločanja, ali razlikovanje spola nosilca in željo po krepitvi vljudnosti.

5 Med preostalimi aktualnostnočlenitvenimi vidiki rabe osebka *PCIC* (2006) omeni še njegovo eksplicitno prisotnost, kadar prinaša novo informacijo, vendar osebek v tem primeru postavimo na konec stavka, tj. za povedek.

izrazimo pa da ga samo, kadar ima protistavno vrednost. K osebku v predglagolskem položaju se nato vrne na ravneh B in C, na katerih sežeto obravnava nekatere poudarjalne vloge izraženega osebka. Med tovrstne rabe lahko uvrstimo tudi poudarjalni naglas in poudarjalne prislove, kot so *también, solo* [samo] in *hasta* [celo]. *PCIC* (2006) se pri njihovi obravnavi sicer ne nanaša izrecno na izražanje osebka, vendar vse primere ponazori prav s tem stavčnim členom. Skopa pozornost, ki jo *PCIC* (2006) nameni ne samo členitvi po aktualnosti in izrazu ali izpustu osebka, temveč tudi pripadajočim diskurzivnim vrednostim in pragmatičnim vlogam, se posledično pozna tudi v gradivih za poučevanje španščine kot tujega jezika, med drugim jo opažajo Pons Rodríguez (2004: 683) ter Jiménez-Fernández in Gómez Marzo (2019: 20).

Ne glede na to, da načeloma ne vpliva bistveno niti na sposobnost tvorjenja niti na zmožnost razumevanja besedil, aktualnostnočlenitveno in diskurzivno neustrezna raba izraznih sredstev kljub jezikovni pravilnosti odraža učenčevo nepopolno obvladovanje jezika ter v ustnem in pisnem izražanju razkriva, da ne gre za naravnega govorca španščine (Martín Peris 2006: 1080, 1081). Pri osebku so lahko neskladnosti še toliko bolj očitne, saj je njegovo izražanje v določenih okoliščinah ne samo nepotrebno, temveč za naravne govorce celo nemogoče ali nesprijemljivo (Fernández Soriano 1999: 1227; *PCIC* 2006). Menimo, da bi lahko konkretnejša didaktična obravnava aktualnostnočlenitvenih in pragmatično-diskurzivnih vidikov tovrstne težave ublažila in tako učencu omogočila, da bi poleg jezikovnih zmožnosti pridobil sposobnost ustrezne in učinkovite sporočanje rabe jezika.⁶

4 ANALIZA RABE OSEBKA V GOVORJENI ŠPANŠČINI SLOVENSkih ŠTUDENTOV

V nadaljevanju analiziramo konkretne primere rabe izpuščenega in izraženega predglagolskega osebka v govoru slovenskih študentov španščine, ki so v okviru projekta *PRACOMUL* doslej sodelovali pri snemanju dialogov. V prvi fazi je sodelovalo 62 slovenskih študentov, ki so dialoge, dolge od deset do petindvajset minut, z večinoma tujimi – pretežno belgijskimi, italijanskimi in španskimi – sovrstniki posneli konec leta 2021 in v letu 2022. Študenti so lahko izbirali med temami, kot so vpliv pandemije na življenje mladih, vpliv novih tehnologij na dolgoročni spomin, kulturna raznolikost in enakost spolov ter podnebna kriza. Temeljni namen pričujoče analize je opredeliti, katere aktualnostnočlenitvene in širše diskurzivne vloge osebku v predglagolskem položaju pripisujejo slovenski študenti španščine, in sicer z namenom, da bi na podlagi izsledkov laže začrtali smernice za bolj sistematično in učinkovito obravnavo teh vidikov rabe pri poučevanju španskega jezika.

6 K temu ne nazadnje stremi tudi mednarodni projekt *PRACOMUL*, ki se zaenkrat sicer osredotoča predvsem na diskurzivne označevalce.

4.1 Izpust osebka

Sodelujoči študenti načeloma prepoznajo tematsko naravo predglagolskega osebka in se dokaj redno poslužujejo izpusta, kot je razvidno iz primera (5):

- (5) [ESL_60]⁷: *¿fue muy, fue muy parecido porque yo también, emm, durante los fines de semana trabajo en una tienda de ropa entonces, en aquel periodo, Ø no podía trabajar y también, mm, Ø no podía ganar dinero. Pero, por otro lado, emm, Ø estaba en casa, porque cuando Ø estudio, Ø vivo en, mm, Liubliana. Y durante la pandemia, emm, Ø podía estar en casa, entonces Ø no tenía que pagar el apartamento y todos / emm / todos los gastos que Ø tengo que pagar / cuando Ø vivo en Liubliana, entonces, de este / mm, esto, esto fue positivo ¿no? [...]*

Tako po vzpostavitvi določenega izhodišča z elipso osebnega zaimka, s katerim bi se eksplicitno stalno navezovali na istega nanosnika, ohranjajo tematsko enovitost posameznih delov besedila ter hkrati prispevajo h kohezivnosti in tekočnosti diskurza. Kljub slovnični pravilnosti bi bil izraz osebka za naravne govorce neustrezen; tako se študenti v tem vidiku približajo optimalni diskurzivni ustreznosti in s tem naravnosti rabe.

Hkrati v analiziranem korpusu najdemo primere, ki kažejo, da nekateri sodelujoči teh aktualnostnočlenitvenih načel še niso v celoti usvojili (6):

- (6) [ESL_221]: *Sí, esto es lo que yo echaba de menos durante la pandemia. Me imagino que todas las personas lo han echado de menos. Porque yo soy una persona muy extrovertida y me regenero a través de otras personas y yo tenía el miedo, durante la pandemia, de que una vez que esto terminara, yo ya no tendría la capacidad de hablar con otra gente. Echaba mucho de menos este contacto físico y los abrazos como has dicho.*

Eksplicitno rabo drugega in tretjega označenega osebnega zaimka *yo* [jaz] bi v pričujočem primeru težko opredelili kot ustrezno, saj se nanosnik predhodno že razločno vzpostavi in se v končniških obrazilih obdrži v preostanku sekvence. Zaradi tematske narave bi tako pričakovali izpust, hkrati namreč nima vrednosti, ki bi upravičevala njegov izraz. Prav zato lahko tovrstna neupravičena raba daje vtis nenaravnosti in kaže, da gre za učenca španščine kot tujega jezika, ki še ni ponotranjil vseh aktualnostnočlenitvenih vzorcev. V luči dejstva, da je, kot omeni Ožbot (2023: 375), tudi slovenščina kot njihova materinščina jezik, za katerega je značilen s slovničnega vidika poljuben izpust osebka, se lahko takšna neskladnost zdi presenetljiva. Vzroke bi bilo treba podrobneje raziskati, vendar bi jih bilo mogoče pripisati vplivu drugih tujih jezikov, predvsem angleščine, ki,

⁷ V oznaki primera je vedno najprej naveden materni jezik govorca [ESL = slovenščina, ITA = italijanščina], nato pa identifikacijska številka, ki jo je sistem samodejno določil dialogu in transkripciji. Povzete transkripcije so takšne, kakršne so pripravili študenti, in ne vsebujejo popravkov. V nekaterih primerih so v oglatih oklepajih navedene zgolj manjše dopolnitve v skladu s posnetkom dialoga.

kot pravita Jiménez-Fernández in Gómez Marzo (2019: 9), navadno zahteva izražanje osebka, ali celo v učenju spregatvenih vzorcev, ki se običajno izrecno opira na osebne zaimke (*yo hablo, tú hablas ...* [jaz govorim, ti govoriš ...]).

4.2 Izraz osebka

V analiziranem korpusu izraženemu predlagolskemu osebku študenti pripisujejo različne aktualnostnočlenitvene vrednosti, ki jih pogosto spremljajo diskurzivne in širše pragmatične vloge. Mednje sodi že omenjena kontrastivna ali protistavna vrednost, zaradi katere osebka tematskosti navkljub ni mogoče izpustiti (RAE 2009: 2984). Pripadajoče jedro kot informacijsko težišče namreč potrebuje izraženo izhodišče, na katero se lahko naveže, da bi tudi samo imelo enako vrednost. To lahko osebek v sodelovanju s kontekstom izzove sam ali se v vzporedni strukturi poveže z drugim osebkom (ibid.; Leonetti, Escandell-Vidal 2021: 88). Drugo možnost ponazarjajo primeri, kot sta (7) in (8):

- (7) [ESL_61]: Es muy difícil para ellos también [, que ya están...]. Si como nosotros... [-] pienso, pues, [pues, porque pienso] que **nosotros** ya estamos [somos] unas personas maduras, que ya tenemos nuestra [su] propia vida, nuestro [su] propio carácter... y **ellos** todavía están en un desarrollo, [en] proceso de desarrollo, pues eso es aún [un proceso] más difícil.
- (8) [ESL_198]: En la ciudad, sí, **yo** vivo en Celje que es la tercera ciudad más grande en Eslovenia, pero **mi novio** vive en un pueblo, así que pasé mucho tiempo con él, [...]

S tovrstno soodnosno kontrastivno rabo govornici v danih primerih v skladu s splošno tendenco najprej poskrbijo za tematsko osnovo, na podlagi katere lahko kontrast stopnjujejo v pripadajočih remah, ki sta osrednji informacijski jedri stavkov. Izražene osebkorej ustrezno uporabijo kot neke vrste temelj za podajanje kontrastivnih vsebin.

V korpusu je kontrastivna vrednost sicer najpogosteje posledica odnosa s sogovornikom. Ker v dialogu udeleženca nenehno menjavata vlogi, lahko govorec z izraženim osebkom sebe v izmenjavi vzpostavi in izpostavi kot osrednjega tematskega nosilca svojega prispevka in tako poudari svojo prisotnost v sporočanjški situaciji (Aijón Oliva, Serrano 2010: 11). Na ta način se sogovorniku postavi nasproti in z njim stopi v kontrastivno razmerje, s čimer se skozi dialog ustvari nekakšna »nosilniška igra namiznega tenisa« (9):

- (9) [ITA_45]: Emmm. ¿Cómo impactó tu vida la pandemia?
[ESL_45]: Pues, **yo** amm **yo** estaba en mi tercer año de la Universidad, cuando todo esto [eso] empezó y fue un shock volverme de nuevo a vivir con mi familia, dejar mis amigos en la universidad, dejar mi trabajo yyy pues no, no fui [fue] muy bien mi salud mental porque necesito (inaudible). Soy muy introverta, pero aun así necesito

ese contacto con los, con la gente. Y estaba en contacto diariamente, si no en la Universidad en el trabajo, donde trabajo con los turistas, con los turistas, porque estoy trabajo en un museo. Y después de 2 o 3 meses estar en cierre con cuatro personas. Fue muy feo, pesado y me costó mucho trabajo de no sé, de hacer algo, de tener ganas de hacer algo o algo así y

Z izraženim osebnim zaimkom v primeru (9) govorka tako zavzame sporočanjski oder, sebe vzpostavi kot tematsko podlago prispevka k osrednji temi pogovora in nakaže, da se bo njen prispevek tako ali drugače nanašal nanjo. Hkrati v kontrastu do sogovorca pripomore k zamejevanju posameznih posredovanj in tako prispeva k strukturiranju dialoga.

Kontrastivno vrednost lahko izraženi predglagolski osebek pridobi tudi v sobesedilu ali širšem kontekstu, pri čemer mora sogovorec tako razmerje prepoznati sam. V tem primeru se osebek izpostavi v odnosu do drugih morebitnih osebkov in posledično povzroči učinek individualizacije (Fernández Soriano 1999: 1227). S primeri, kot sta (10) in (11), je v korpusu zastopana tudi takšna raba:

(10) [ESL_66]: [...] y pues después durante el verano fue todo normal. Podríamos ir también al mar. Pero **nosotros** no fuimos, porque, pues mi hermana y mi padre trabajan en la hospital y fue y aa el gobierno dijo que pues no esta recomendado que la gente que trabaja en la hospital y puede ayudar en casos de que hay mucha gente en los hospitales se va afuera del país.

(11) [ITA_61]: [Y] Otra cosa interesante para mí es que ahora la gente en general tiene poca motivación en hacer las cosas habituales de cada día, porque se sienten menos motivados, para mí. Y, por ejemplo, si pensemos al futuro, podemos afirmar también que la percepción /emmm/ se ha visto negativamente afectada, no sé si tu piensas lo mismo, pero para mí hay un mayor pesimismo entre la población y sobre todo entre [-] los jóvenes.

[ESL_61]: Si, estoy totalmente de acuerdo, porque veo que **yo**, por ejemplo, no me animo a hacer las cosas de /ammm/ (de) la facultad. Pues, no tengo este, como tú dices, no tengo la motivación, soy muy pasiva y veo eso con mis amigos [amigos] también.

V primeru (10) govorec izraženi osebek izrecno izpostavi kot izjemo, ki se za razliko od ostalih ni odpravila na morje, medtem ko v primeru (11) govorka s kontrastivno rabo, ki jo tudi glasovno dodatno poudari, v ospredje postavi lastno izkušnjo, s katero ponazori in podpre svoje strinjanje s sogovorcem in se v odnosu do ostalih singularizira.

V analiziranih primerih se izraz tematskega osebka uporablja tudi pri nakazovanju medsebojnega povezovanja tem, ki ima po Danešu (1974: 113) bistveno vlogo v besedilni zgradbi. Najpogosteje gre za spremembo teme glede na predhodno poved in s tem preusmeritev tematske niti. Pri tem se sodelujoči študenti pogosto poslužujejo kazalnih besed, s katerimi delno ali v celoti povzamejo remo predhodnega stavka (12):

(12) [ESL_81B]: Porque- porque si miro a mí misma, es que veo una gran diferencia entre mi capacidad de concentrarse, no sé, desde hace diez años y la diferencia entre mi capacidad de concentrarse ahora porque como todos, em, en mi tiempo libre paso mucho tiempo en, en las redes sociales, y me parece que *eso* ha afectado negativamente a mi memoria, o más bien in esa, am, dispersión mental o la incapacidad de concentrarse solo en una cosa, por más que, no sé, cinco minutos, por ejemplo.

[ESL_81A]: Sí. Sí, y *esto* lo, lo hace muy difícil, em, estudiar, em, sobre todo, pero sí, también otras cosas. Bueno yo, em, yo in- in- estoy intentando, eh, limitar mi, mi presencia en las redes sociales también por, por esto, por una falta de concentración que me provocan [...]

V enostavni linearni postopnosti tako govorka B s kazalnim zaimkom *eso* [to, tisto] strne remo, ki se v predhodnem besedilu navezuje na drug (izpuščeni) tematski osebek, s čimer spremeni potek tematske niti. Z anaforično naravo zaimka prispeva tudi h krepitvi skupne tematske podlage in h kohezivnosti diskurza, medtem ko z navezovanjem nove reme na po novem znano informacijo, torej da je že omenjeno preživljanje časa na družbenih omrežjih negativno vplivalo na njen spomin, spodbudi nadaljnji informacijski razvoj diskurza. Enako nato na začetku svojega posredovanja stori govorec A, ki se s takšnim tematskim povzetkom s kazalnim zaimkom *esto* [to] jasno naveže na sogovorkin prispevek k pogovoru in ji nakaže, da bo tudi sam prispeval k napredku skupne diskurzivne niti. Tako ublaži prehod ob izmenjavi vloge govorca in sogovorca, predvsem pa sogovorki pokaže, da jo pozorno posluša in da sledi Griceovemu sodelovalnemu načelu, s čimer zagotovo utrdi medsebojni sporočanješki odnos. Takšna raba nazorno kaže, da sodelujoči študenti španščine v aktualnostnočlenitvenih vzorcih prepoznavajo tudi širše diskurzivne in pragmatične vloge, med drugim pomembnost v (dvogovorni) besedilni zgradbi ali izraz upoštevanja sogovorca in pripravljenosti sodelovanja in povezovanja z njim.

Podobnemu vzorcu usmerjanja tematske niti slovenski študenti v korpusu sledijo tudi pri uvajanju podteme, kot kaže primer (13):

(13) [ESL_53]: Pero, no, yo también creo que la salud mental de los jóvenes, de los estudiantes no está muy bien. Y también hay investigaciones que confirman eso. Que los jóvenes no se sienten bien. No se sentían bien durante la pandemia. Que no tienen tanta libertad porque, por ejemplo, en Eslovenia *muchos estudiantes* también trabajaban durante- mientras estudiando. Y ahora, bueno, hace un año, casi dos, cuando todo se cerró, *ellos* ya no tenían trabajo y necesitan ese trabajo porque deben pagar, no sé una- para donde vivir. También es difícil para ellos. Para mí- Yo vivo en casa. No tengo nada en Ljubljana. Así que para mí no fue tan difícil.

V (13) govorec tako z izraženim tematskim osebkom izmed mladih posebej izlušči eno podskupino, veliko število slovenskih študentov,⁸ s čimer razcepi predhodno temo ter izbere in uvede eno možnih podtem, s katero nato podkrepi izhodiščno misel. Takšna povezanost med nanosniki kljub spremembi teme zagotavlja koherentno in kohezivno vpetost govorčevega prispevka v širše besedilo in, kot opaža Hidalgo Downing (2019: 81), spodbudi tematski razvoj. Omeniti velja tudi rabo osebnega zaimka *ellos* [oni] z istim nanosnikom, ki se z diskurzivnega vidika znova ne zdi upravičen, saj kontrastivno na primer ne izpostavi študentov kot edinih, ki so ostali brez dela.

Preusmerjanje tematske niti z izraženim osebkom sodelujoči študenti španščine uporabljajo tudi za vračanje k osnovni diskurzivni temi ali podtemi, s čimer zaključijo svoj prispevek k danemu tematskemu področju (14):

(14) [ESL_76B]: Sí. Y uhmm hm ¿Y cómo crees que afectó uhmm esa pandemia uhmm nuestra educación? Porque yo creo que uhmm, no sé, sobre todo por los niños pequeños que perdieron sus primeros días de la escuela, no sé, me imagino que eso era muy duro para ellos, porque necesitan su tiempo con sus amigos, con sus compañeros de clase y necesitan ese contacto y porque también les sirve, ¿no?, para aprender como funcionar en una sociedad y en... solo en entorno familiar uhmm no pueden tener todo ese contacto con las personas diferentes uhmm y, no sé, y ... Creo que **la educación** ha sufrido mucho en este [ese] tiempo.

V primeru (14) govorec tako na začetku uvede novo diskurzivno podtemo, in sicer vpliv pandemije na izobraževanje, predstavi svoj pogled nanjo in prispevek zaključi z izraženim predglagolskim osebkom, s katerim se vrne na predlagano podtemo in tako povzemajoč zaokroži svoj prispevek. Takšna sklenitev hkrati utrdi tematsko podlago sekvence in pomeni iztočnico za sogovorčev prispevek k diskurzivni podtemi.

Čprav ohranjanje tematske enovitosti diskurza navadno povezujemo z elipso tematskega osebka v predglagolskem položaju, se zdi, da se v analiziranem korpusu sodelujoči študenti v primerjavi s primeri, kot je (6), tudi ustrezneje poslužujejo njegovega izraza, in sicer predvsem v luči dvogovorne strukturiranosti izmenjave. Z osebkom se namreč tudi skozi različna posredovanja vračajo na izhodišče, s čimer zagotavljajo povezanost podanih informacij z dano podtemo ali glavno diskurzivno temo (15):

(15) [ESL_79A]: ¿Estamos, no? Okey, pues yo elegí *el tema sobre la pandemia* porque $\emptyset$ me parece muy interesante por el impacto que $\emptyset$ tiene sobre nuestras vidas. Y aunque por un lado parece que no tiene sentido hablar *sobre ello* porque... yo creo que no da ninguna fruta, que no da ninguna solución, por otra parte pienso que sí nos

8 K dodatni zamejitvi pomembno prispeva tudi prislovno določilo *en Eslovenia* [v Sloveniji], ki se s premikom v levo vzpostavi kot krajevni okvir za dotični stavek in s tem za vsebinsko veljavnost izrečenega.

puede ayudar porque con hablar *sobre esto*... no sé... podemos obtener el sentido de que no estamos solo *en eso*, no...

[ESL_79B]: Sí, estoy de acuerdo contigo porque *Ø* es un tema muy importante en la vida cotidiana de últimos dos años y *Ø* tiene un gran impacto en las vidas de los adolescentes, de jóvenes, de niños. *Ø* Impacta mucho nuestra educación, nuestra posición social y... *esa crisis de covid* ha traído muchos problemas en varios aspectos de nuestras vidas, así que me interesa, ¿qué a ti te pareció o te parece todavía... qué es para ti, en tu vida, el problema más grande que ha traído *la covid crisis*?

[ESL_79A]: Pues, yo creo que, como has dicho, *la pandemia* ha traído los problemas en todos los aspectos de nuestra vida, de nuestras vidas, pero lo que más me preocupa es el impacto que *Ø* tiene sobre los jóvenes y los niños y los adolescentes, porque creo que ellos son los que aún están desarrollando y... no sé, evolucionando sus mentes, así que... sí, creo que ellos son los que sufren más, no sé... y además esto lo podemos, yo creo, lo podemos relacionar muy bien también con otra tema, no, a la de la tecnología...

Kljub možnosti izpusta, ki jo v izseku (15) sprva izkorišča govorec B, se naposled znova odloči za izraz osebka, s čimer sogovornu verjetno želi nazorno pokazati, da v prispevku še zagotavlja enovitost teme, in predvsem utrditi tematsko podlago dialoga, na katero se navezujejo nove informacije.⁹ Z izraženim osebkom hkrati povzame vsebinsko svojega posredovanja in vzpostavi osnovo za iztočnico za sogovornca. Govorec A bi v odgovoru sicer prav tako lahko izkoristil možnost elipse, vendar z izrazom tudi sam prispeva k utrjevanju tematskosti nanosnika, saj ta delno povzema osrednjo diskurzivno temo, sogovornu pa pokaže, da z odgovorom sledi sodelovalnemu načelu in se strinja z njim. Kot opaža tudi Reyes (1985: 585), lahko namreč trdnost tematske podlage diskurza vpliva na moč navezanosti in sodelovalnosti med sogovornici. Udeleženca v dialogu v izraženem osebku, še posebej v obliki samostalniške besedne zveze, tako torej očitno vidi tudi možnost za zagotavljanje nepretrganosti tematske niti skozi izmenjavo in s tem tesnejšega povezovanja s sogovorncem.

Poleg določenih tematskih možnosti rabe izraženega predglagolskega osebka se v korpusu pojavljajo poudarjalne rabe, ki prav tako upravičujejo njegov izraz. Poudarjene informacije ravno zaradi svoje teže v besedilu niso podvržene izpustu, zato tudi predglagolskega osebka, kadar nosi poudarek, ne izpustimo (RAE 2009: 2985). Za poudarjanje osebka študenti v korpusu uporabljajo predvsem poudarjalne prislove, ki določen stavčni člen posebej izpostavijo in s tem okrepijo njegov informacijski doprinos k sporočilu (ibid.: 2990), kot je razvidno iz primera (16):

⁹ Skozi izmenjavo k tematski naravi nanosnika, ki v tem primeru opredeljuje tudi osrednjo diskurzivno temo, pomembno prispevajo tudi omembe v vlogi drugih stavčnih členov ali osebka v zaglagolskem položaju.

(16) [ITA_43]: Sí, gracias. Bueno, yo también no me siento muy bien con este, con esta pandemia, porque viven [vivo] en mi algunos miedos, sobre todo porque, no sí [sé] explicarte lo que siento, porque ni siquiera yo entiendo. Por un lado intento darme fuerza pero por el otro estoy muy asustada. Sobre todo porque, a pesar de haber hecho la vacuna, tengo miedo de ser contagiada y de contagiar también mi familia. [Y] A veces solo quiero cerrar los ojos, abrirlos y decir: ya está, se termina [terminó]. Pero creo que será muy difícil.

[ESL_43]: Sí, estoy de acuerdo. *Yo* también tengo mucho miedo a pesar de que estoy vacunada ya tres veces, tengo mucho miedo de contagiar a sí misma, a mi familia porque, pues, todavía estoy en casa, no vivo sola. A pesar. Porque [¿Por qué?], porque, pues cada día estoy en la universidad y también estoy trabajando casi tres o cuatro días a la semana y tengo contacto con mucha gente. Y como sabemos, pues no tenemos, no podemos saber en cada momento si alguien esta contagiado o no contagiado, así que provoca un temor, no físico sino psicológico, creo, ¿no? ¿Estás de acuerdo?

V primeru (16) slovenska govorka s poudarjalnim prislovom *también* sogovorki sporoča, da jo mora v vlogi osebka, s katerim prislov sicer ne tvori skladenjske enote, prišteti med tiste, ki jih je strah, da bi s koronavirusom okužili bližnje (ibid.: 2991). Govorka tako še posebej izrazito poudari, da se počuti enako kot sogovorka, za kar nujno potrebuje izraženi osebek, s tem pa ponovno prispeva tudi k izrecnemu povezovanju z njo.

5 ZAKLJUČEK

V prispevku smo želeli osvetliti aktualnostnočlenitvene in diskurzivne vidike rabe predglagolskega osebka pri slovenskih študentih, ki so doslej sodelovali pri gradnji korpusa govornje španščine *PRACOMUL*. Analiza primerov kaže, da so večinoma sposobni prepoznavati informacijsko vrednost osebka in ga temu primerno izraziti ali izpustiti. Kljub temu se še vedno pojavljajo primeri, ko se za izraz osebka odločijo, kadar bi bil izpust diskurzivno kot znak in zagotovilo tematske enovitosti edina ustrezna možnost, zaradi česar se oddaljijo od pristnosti rabe naravnega govorca. Neustreznost tovrstne rabe lahko pripišemo predvsem skopi obravnavi v smernicah in gradivih za poučevanje španščine kot tujega jezika, ki bi učence ozaveštila o informacijskih in diskurzivnih vidikih rabe osebka, ob odsotnosti pa odpira prostor za intuitivno rabo ali vpliv drugih jezikov. V izraženem osebku sodelujoči študenti večinoma prepoznavajo ustaljene aktualnostnočlenitvene vrednosti, kot sta kontrastivna in poudarjalna, uporabljajo ga tudi v širših diskurzivnih vzorcih, in sicer za hkratno razmejevanje in povezovanje posredovanj v dialoškem besedilu, spremembo teme ali ohranjanje in utrjevanje tematske podlage. S pragmatičnega vidika izraženi osebek med drugim uporabljajo za eksplicitno izkazovanje

sodelovalnosti ali vzpostavljanje in vzdrževanje odnosa s sogovorcem. Ravni ustreznosti v teh primerih zaradi nepopolne obravnave sicer ni vedno lahko oceniti – kar niti ni namen raziskave –, a so večinoma blizu že raziskanim vzorcem in primerom rabe naravnih govorcev španščine, ki so doslej sodelovali pri snemanju dialogov.

V španščini kot jeziku, v katerem je izraz ali izpust osebka pogojen predvsem s slovočajnjskimi dejavniki, ustrezna izbira jasno odraža raven diskurzne in pragmatične zmožnosti govorcev. Zato menimo, da bi podrobnejša obravnava v didaktičnih smernicah in gradivih doslej skopo obdelanih aktualnostnočlenitvenih vzorcev, diskurzivnih vrednosti in pragmatičnih vlog učencem in študentom španščine kot tujega jezika učinkoviteje omogočila razvoj diskurzne in pragmatične zmožnosti ter s tem več naravnosti in tekočnosti v izražanju, učiteljem pa olajšala poučevanje in vrednotenje aktualnostnočlenitvenih, diskurzivnih in pragmatičnih rab. V primeru opredelitve zahtevnosti posameznih vzorcev bi lahko izrazna sredstva informacijske strukture povedi uporabljali tudi kot kriterij določanja ravni znanja jezika. Zato verjamemo, da bi več tovrstnih analiz (govorjene) španščine kot tujega jezika prispevalo najprej k ozaveščanju o pomembnosti pragmatične zmožnosti ter nato k večji prisotnosti členitve po aktualnosti in pripadajočih diskurzivnih vzorcev v poučevanju španščine. Pomemben korak k izobraževanju pragmatično večših govorcev je zagotovo tudi platforma *PRACOMUL*, ki učencem in učiteljem španščine ponuja virtualne učne module za učenje in poučevanje pragmatike, raziskovalcem pa omogoča dostop do pristnega korpusa govornjene španščine, predvsem kot tujega jezika.

BIBLIOGRAFIJA

- AIJÓN OLIVA, Miguel Ángel/María José SERRANO (2010) El hablante en su discurso: expresión y omisión del sujeto de *creo*. *ORALIA* 3, 7–38. <https://ojs.ual.es/ojs/index.php/ORALIA/article/view/8100> (3. maj 2023).
- ALONSO BELMONTE, Isabel (2010) El análisis del discurso en acción: El papel de las nociones de tema y rema en la enseñanza de lenguas extranjeras. *marcoELE* 10, 9–21. https://marcoele.com/descargas/expolingua_2002.alonso.pdf (3. junij 2022).
- ÁLVAREZ, Isra (2022) David Moreno: “Hay personas con magia, solo hay que verla”. *20minutos* (Sevilla), 7. 11. 2022, 12. https://cdn.20m.es/edicionimpresa/sevilla/22/11/SEVI_07_11_22.pdf (22. november 2022).
- BELINCHÓN, Gregorio (2022) La Transición reflejada en un guion rompedor de Eloy de la Iglesia. *El País* (Nacional), 17. 3. 2022, 30. <https://lectura.kioskoymas.com/el-pais-nacional/20220317> (17. marec 2022).
- BROWN, Gillian/George YULE (1983) *Discourse Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.
- DANEŠ, František (1974) Functional Sentence Perspective and text organization. F. Daneš (ur.), *Papers on Functional Sentence Perspective*. Praga: Academia, 106–128.

- FERNÁNDEZ LORENCES, Taresa (2010) *Gramática de la tematización en español*. Oviedo: Ediciones de la Universidad de Oviedo.
- FERNÁNDEZ SORIANO, Olga (1999) El pronombre personal. Formas y distribuciones. Pronombres átonos y tónicos. I. Bosque/V. Demonte (koord.), *Gramática descriptiva de la lengua española. Volumen 1: Sintaxis básica de las clases de palabras*. Madrid: Espasa, 1209–1273.
- Govorjeni korpus španščine kot tujega jezika *Pracomul* [na spletu]. Projekt Erasmus+ *PRACOMUL*. www.pracomul.si.
- HIDALGO DOWNING, Raquel (2019) Las funciones pragmáticas y la posición del sujeto en español. V. Belloro (ur.), *La interfaz Sintaxis-Pragmática*. Berlin, Boston: De Gruyter, 67–90. <https://doi.org/10.1515/9783110605679-004> (26. maj 2021).
- INSTITUTO CERVANTES (2006) *Plan Curricular del Instituto Cervantes: niveles de referencia para el español* [na spletu]. Alcalá de Henares: Instituto Cervantes, Biblioteca Nueva. https://cvc.cervantes.es/Ensenanza/Biblioteca_Ele/plan_curricular/default.htm (10. maj 2023).
- JASANADA, Alicia (2023) Leticia Dolera, activismo creativo: “No se trata solo de consentir, también de desear”. *La Vanguardia*, 23. 4. 2023. <https://www.lavanguardia.com/magazine/protagonistas/20230423/8901449/leticia-dolera-activismo-creativo-trata-consentir-desear.html> (20. maj 2023).
- JIMÉNEZ-FERNÁNDEZ, Ángel L. (2021) *Enseñanza de la estructura informativa en ELE: estrategias para estudiantes anglófonos*. Madrid: Arco/Libros-La Muralla.
- JIMÉNEZ-FERNÁNDEZ, Ángel L./Lucía GÓMEZ MARZO (2019) El sujeto nulo español para aprendientes anglófonos: tratamiento en manuales de ELE y reflexiones didácticas. *MarcoELE: Revista de Didáctica Español Lengua Extranjera* 28, 1–25. <https://marcoele.com/sujeto-nulo-para-anglofonos/> (3. maj 2023).
- LEONETTI, Manuel (2009) Gramática y pragmática. *Frecuencia - L.* 35, 3–9. <https://urbinavolant.com/pragmaubu/wp-content/uploads/2021/04/Leonetti-Gramatica-y-Pragmatica-.pdf> (18. avgust 2022).
- LEONETTI, Manuel (2017) Basic constituent orders. A. Dufter/E. Stark (ur.), *Manual of Romance Morphosyntax and Syntax*. Berlin/Boston: De Gruyter, 887–932. <https://doi.org/10.1515/9783110377088-024> (5. junij 2021).
- LEONETTI, Manuel/María Victoria ESCANDELL-VIDAL (2021) La estructura informativa. Preguntas frecuentes. M. Leonetti/M. V. Escandell-Vidal (ur.), *La estructura informativa*. Madrid: Visor Libros, 15–181.
- LUJÁN, Marta (1999) Expresión y omisión del pronombre personal. I. Bosque/V. Demonte (koord.), *Gramática descriptiva de la lengua española. Volumen 1: Sintaxis básica de las clases de palabras*. Madrid: Espasa, 1274–1315.
- M., E. (2023) ¿Quiénes son los presentadores de Eurovisión 2023? *El Mundo*, 13. 5. 2023. <https://www.elmundo.es/como/2023/05/13/645e5987fdddffab6f8b4585.html> (20. maj 2023).

- MARTÍN PERIS, Ernesto (2006) La estructura tema-remata y el orden de los constituyentes de la oración en la interlengua de estudiantes de español como lengua extranjera (ELE): estrategias de enseñanza en los niveles de perfeccionamiento. M. Casado Velarde/R. González Ruiz/M. V. Romero Gualda (ur.), *Análisis del discurso: Lengua, cultura, valores: Actas del I Congreso Internacional. Vol. 1*. Madrid: Arco/Libros, 1079–1098.
- OŽBOT, Martina (2023) Med redom in neredom: besedni red v italijanščini in slovenščini. M. Smolej/M. Schlamberger Brezar (ur.), *Prispevki k preučevanju slovenske skladnje*. Ljubljana: Založba Univerze v Ljubljani, 365–378. <https://doi.org/10.4312/9789612970987> (3. maj 2023).
- PONS RODRÍGUEZ, Lola (2004) Las expresiones tematizadoras en los manuales de ELE. M. A. Castillo Carballo/O. Cruz Moya/J. M. García Platero/J. P. Mora Gutiérrez (koord.), *Las gramáticas y los diccionarios en la enseñanza del español como segunda lengua: deseo y realidad. Actas del XV Congreso Internacional de ASELE*. Sevilla: Universidad de Sevilla, 683–692. <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1424996> (3. junij 2022).
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA/Asociación de Academias de la Lengua Española (2005) *Diccionario panhispánico de dudas (DPD)* [na spletu]. <https://www.rae.es/dpd/>.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA/Asociación de Academias de la Lengua Española (2009) *Nueva gramática de la lengua española. Morfología y Sintaxis*. Madrid: Espasa.
- REYES, Graciela (1985) Orden de palabras y valor informativo en español. J. Fernández-Sevilla/H. López Morales/J. A. de Molina/A. Quilis/G. Salvador (ur.), *Philologica hispaniensa in honorem Manuel Alvar. Volumen II: Lingüística*. Madrid: Gredos, 567–588.
- SILVA-CORVALÁN, Carmen (2001) *Sociolingüística y pragmática del español*. Georgetown: Georgetown University Press.
- SILVA-CORVALÁN, Carmen (2003) Otra mirada a la expresión del sujeto como variable sintáctica. F. Moreno Fernández/J. A. Samper Padilla/M. Vaquero de Ramírez/M. L. Gutiérrez Araus/C. Hernández Alonso/F. Gimeno Menéndez (koord.), *Lengua, variación y contexto: estudios dedicados a Humberto López Morales. Vol. 2*. Madrid: Arco/Libros, 849–860. <http://smjegupr.net/wp-content/uploads/2012/08/Otra-mirada-a-la-expresion-del-sujeto-como-variable-sint%C3%A1ctica.pdf> (3. maj 2023).
- SVET EVROPE (2001) *Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje*. Ljubljana: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, 2011.
- VILLALBA, Xavier (2019) *El orden de palabras en contraste*. Madrid: Arco/Libros.

POVZETEK

O AKTUALNOSTNOČLENITVENIH IN DISKURZIVNIH VIDIKIH V ŠPANŠČINI KOT TUJEM JEZIKU: ANALIZA RABE OSEBKA V GOVORU SLOVENSkih ŠTUDENTOV ŠPANŠČINE

Kot ena izmed pragmatičnih zmožnosti diskurzna zmožnost med drugim odraža sposobnost učenca tujega jezika, da rabo jezikovnega sistema v skladu z načelom perečnosti ustrezno prilagodi lastnemu namenu, sogovorčevim potrebam in sporočanjki situaciji. Ustrezna raba sredstev je v španščini še toliko bolj ključna, saj jezik razpolaga s širokim naborom različnih mehanizmov, ki so posebej usmerjeni k izražanju členitve po aktualnosti ali informacijske strukture povedi. Kljub temu da visoka diskurzna zmožnost učencu omogoča, da se čim bolj približa naravni rabi jezika, so v gradivih za poučevanje in učenje španščine kot tujega jezika tovrstni vidiki obravnavani zelo redko.

Da bi prispevali k ozaveščanju o pomembnosti ustrezne rabe teh sredstev in podrobnejši pragmatični obravnavi v španščini kot tujem jeziku, v članku na podlagi korpusa, ki nastaja v okviru projekta *PRACOMUL*, analiziramo aktualnostnočlenitvene in diskurzivne vidike rabe predglagolskega osebka v govorjeni španščini slovenskih študentov. V ta namen v prispevku najprej na kratko predstavimo temeljne aktualnostnočlenitvene vrednosti in diskurzivne vzorce osebka v španščini ter natančneje opredelimo mesto, ki jim ga namenljajo smernice in gradiva za poučevanje španščine kot tujega jezika. Osrednji del prispevka je pregled načinov rabe izpuščenega in izraženeega osebka v predglagolskem položaju v govorjenem diskurzu slovenskih študentov španščine, ki so v enem letu sodelovali pri gradnji korpusa. Ob aktualnostnočlenitvenih vzorcih in diskurzivnih vrednostih rabe osebka proučimo tudi širše pragmatične vloge. Menimo namreč, da lahko z dobrim poznavanjem trenutnega stanja prepoznamo trenutne pomanjkljivosti pri poučevanju teh vsebin in spretnosti ter naredimo prvi korak proti bolj sistematični in pragmatično-diskurzivno usmerjeni obravnavi teh mehanizmov v didaktičnih gradivih.

Ključne besede: členitev po aktualnosti, informacijska struktura povedi, osebek, poučevanje španščine kot tujega jezika, diskurzna zmožnost

ABSTRACT

THE INFORMATIONAL AND DISCOURSE ASPECTS OF SPANISH AS A FOREIGN LANGUAGE: ANALYSING THE USE OF THE SUBJECT IN THE SPEECH OF SLOVENE STUDENTS OF SPANISH

As one of the pragmatic competencies, discourse competence reflects the student's ability to adapt the use of a linguistic system to their own communicative purposes, the interlocutor's needs and

the communicative situation, including by following the principles of the functional sentence perspective. An adequate use of these means is especially important in Spanish because of its wide range of mechanisms specializing in information structure. Although a high level of discourse competence enables the student to approach the natural use of the language, the materials for teaching and learning Spanish as a foreign language (SFL) rarely address these aspects.

In order to raise awareness about the importance of the adequate use of these resources and to contribute to a more detailed pragmatic treatment in SFL, this article analyses the corpus being created in the *PRACOMUL* project to study the informational and discursive aspects of the preverbal subject in the spoken Spanish of Slovene students. Therefore, we first briefly present the basic informational aspects and discourse patterns of the subject in Spanish and define the place they occupy in the guidelines and materials for SFL teaching. The main contribution lies in the examination of the use of null and expressed preverbal subjects in the spoken discourse of the Slovene SFL students who participated in creating the corpus in a year. Along with the informational patterns and discourse values, we also study the associated pragmatic effects. We believe that it is only through thorough knowledge of the present state that we can identify the current shortcomings in teaching and take the first step towards a more systematic and pragmatic and discourse-oriented treatment of these mechanisms in didactic materials.

Keywords: functional sentence perspective, information structure, subject, teaching Spanish as a foreign language (SFL), discourse competence